

Nr 59.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avlösning av arrendet å kronoegendomen Hässlö; given Stockholms slott den 31 januari 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Ivar Vennerström.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 januari 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDEÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vennerström anför:

Under punkten nr 162 av fjärde huvudtiteln i årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, för avlösning av arrendet å kronoegendomen Hässlö för budgetåret 1936/1937 beräkna ett förslagsanslag av 36,500 kronor.

Jag återkommer nu till detta ärende.

I enlighet med beslut av 1928 års riksdag (prop. nr 175, riksdagens skrivelse nr 362) överflyttades kronoegendomen fyra mantal Hässlö nr 1, 2, 3

Bihang till riksdagens protokoll 1936. 1 saml. Nr 59.

och 4 i Badelunda socken av Västmanlands län från domänstyrelsens till flygstyrelsens förvaltning. Vid tiden för berörda överflyttning var egendomen utarrenderad till Emilia Lundgren enligt ett mellan domänstyrelsen och henne upprättat, för tiden 14 mars 1923 — 14 mars 1930 gällande arrendekontrakt.

Genom kontrakt den 4 mars 1930 utarrenderade flygstyrelsen till Emilia Lundgren för tiden 14 mars 1930—14 mars 1837 nämnda egendom med undantag dels av ett område å cirka 75 hektar, avsett att användas som flygfält, dels ock av vissa smärre, för olika ändamål avsedda områden. I § 18 i kontraktet stadgades, bland annat, att såvida arrendatorn fullgjorde kontraktsvillkoren och vid arrendetidens slut befundes hava egendomen väl brukat, vilket tillhörde flygstyrelsen att pröva, komme, i händelse av egendomens förnyade utarrenderande, arrendet av styrelsen att först hembjudas arrendatorn mot den arrendeavgift jämte övriga kontraktsvillkor, som styrelsen då kunde finna skäligen. Vidare föreskrevs i nämnda paragraf, att därest efter arrendetidens utgång egendomen i sin helhet eller till någon del ej vidare komme att utarrenderas eller vederbörande ämbetsmyndighet skulle finna lämpligt att egendomen eller del därav under ett arrende med annan egendom upplåta, arrendatorn då icke ägde att för denne eljest tillkommande optionsrätt av kronan fordra eller erhålla någon ersättning.

Arrendesumman, som under förstnämnda arrendeperiod utgjorde 7,200 kronor för år, nedsattes genom 1930 års kontrakt till 4,400 kronor. Genom en senare mellan flygstyrelsen och Emilia Lundgren träffad överenskommelse har — mot det att arrendatorn avstått från vissa områden — arrendebeloppet för tiden 14 mars 1935—14 mars 1937 nedsatts från 4,400 kronor till 3,400 kronor årligen.

Flygstyrelsen har i skrivelse den 30 augusti 1935 anført, bland annat, följande.

Såvitt nu kunde bedömas, erfordrades inom en närliggande framtid, att ytterligare områden, som inginge i förenämnda arrende, disponerades för flygvapnets eget behov. Flygstyrelsen hade därför anmodat chefen för 1. flygkåren, att till styrelsen inkomma med yttrande och förslag rörande ändrad disposition av egendomen efter utgången av löpande arrendeperiod den 14 mars 1937.

Till åtlydnad härav hade kårchefen framlagt olika förslag. I likhet med kårchefen och en genom flygstyrelsens försorg tillsatt, i fortsättningen närmare omtalad värderingsnämnd ansåge styrelsen det alternativ, som avsåge nedläggande av allt jordbruk å egendomen och markens läggande i vall, vara för kronan fördelaktigast. Detta såväl med hänsyn till de militära kraven å fri markdisposition, som i betraktande av att jordbrukets ekonomibyggnader därigenom kunde i avsevärd utsträckning användas för andra behövligen ändamål. I följd av vissa gynnsamma betingelser syntes vid nu angivna disposition av egendomen avkastningen därav bliva minst lika förmånlig som under den tidigare jordbruksdriften.

Kårchefen hade från Emilia Lundgren infordrat uppgift, huruvida hon komme att framställa några ersättningsanspråk mot kronan, därest egendomen efter arrendetidens utgång icke komme att utarrenderas eller ut-

arrenderas endast i mindre omfattning. Till svar härå hade Emilia Lundgren meddelat, att hon komme att begära ersättning, bland annat, för vissa byggnader och andra anläggningar samt för mistad optionsrätt m. m.

För att verkställa närmare utredning rörande de utgifter, som kronan skulle kunna få vidkännas vid arrendets nedläggande, hade flygstyrelsen tillsatt förut berörda nämnd, bestående av fem personer, däribland domänintendenten i Västmanlands län samt en representant för Emilia Lundgren. Nämnden hade åsatt de arrendatorn tillhöriga byggnaderna och anläggningarna ett värde av sammanlagt 24,900 kronor. I fråga om denna uppskattning hade dels domänintendenten, dels Emilia Lundgrens representant i nämnden varit skiljaktiga. Den förre hade skattat byggnadernas m. m. värde till 24,800 kronor, den senare hade ansett värdet böra upptagas till 27,400 kronor.

Beträffande arrendatorns anspråk å ersättning för förlust genom mistad optionsrätt m. m. hade nämnden väl funnit Emilia Lundgren hava i arrendekontraktet avstått från sådan ersättning, men nämnden hade icke desto mindre ansett billighetsskäl tala för, att hon med hänsyn till utförda markförbättringar och förbättringar å byggnader m. m. tillerkändes ett belopp av 8,500 kronor. Domänintendenten och ännu en ledamot av nämnden hade uppskattat ersättningen för mistad optionsrätt m. m. till 7,000 kronor.

Arrendatorn hade inför nämnden förklarat sig godtaga dennas värdering med undantag för de delar, vari arrendatorns representant kommit till högre belopp. Arrendatorn hade i dessa delar biträtt sin representants uppfattning.

För egen del ansåge flygstyrelsen vissa billighetsskäl tala för, att arrendatorn erhöle någon kompensation för mistad optionsrätt och sådana å egendomen nedlagda förbättringar, för vilka icke i annan ordning ersättning lämnades. Detta gällde så mycket mer, som, enligt vad flygstyrelsen inhämtat, arrendatorn hävdade egendomen på bästa sätt. Mot det av värderingsnämnden föreslagna beloppet, 8,500 kronor, hade flygstyrelsen icke funnit anledning till erinran.

Flygstyrelsen ansåge, att ifrågavarande byggnader och anläggningar borde inlösas till det av nämnden angivna värdet, 24,900 kronor.

Vidare torde för utbetalande av ersättning för trädesmark, höstsådd, höstplöjning m. m. beräknas ett belopp av 8,500 kronor samt för oförutsedda merkostnader 3,100 kronor.

Flygstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för avlösning av arrendet å kronoegendomen Hässlö för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag å $(8,500 + 24,900 + 8,500 + 3,100 =)$ 45,000 kronor.

I skrivelse den 17 december 1935 har flygstyrelsen meddelat, att, sedan styrelsen med Emilia Lundgren träffat viss överenskommelse, någon ersättning till henne för trädesmark, höstsådd, höstplöjning m. m. icke komme att vid arrendets upphörande behöva utbetalas, varigenom ifrågavarande anslagsbehov minskades från 45,000 kronor med 8,500 kronor till 36,500 kronor.

Domänstyrelsen har den 15 november 1935 avgivit utlåtande i ärendet och därvid överlämnat av styrelsen infortrat yttrande från domänintendenten i Västmanlands län, vari denne vidhållit sin i egenskap av ledamot av ovan berörda nämnd uttalade mening. För egen del har styrelsen i fråga om ersättning för arrendatorn tillhöriga byggnader åberopat domänintendentens uppfattning. I övrigt hade styrelsen intet annat att erinra, än att styrelsen med hänsyn till konsekvenserna endast med största tvekan biträdde förslaget om ersättning till arrendatorn för den mistade optionsrätten.

Departements-
chefen.

Då kronoegendomen Hässlö numera i väsentligt större omfattning än tidigare erfordras för 1. flygkårens eget behov, torde ifrågavarande arrende den 14 mars 1937 böra avlösas.

Vid beräkning av de kostnader, som härvid kunna komma att uppstå för kronan, läser — i betraktande av förenämnda i § 18 i arrendekontraktet upptagna stadganden och då de billighetsskäl, som i ärendet anförts till stöd för utgivande av ersättning för mistad optionsrätt, icke torde kunna anses tillräckligt bärande — hänsyn ej böra tagas till det av arrendatorn framställda anspråket på ersättning i dylikt avseende.

I fråga om ersättning för arrendatorn tillhöriga byggnader och anläggningar anser jag mig i detta sammanhang böra utgå från den av domänintendenten i Västmanlands län gjorda, av domänstyrelsen biträdda uppskattningen, innebärande ett medelsbehov av 24,800 kronor. För oförutsedda utgifter torde böra beräknas cirka 1,200 kronor. Förevarande anslagsbehov torde således böra uppskattas till (24,800 + 1,200 =) 26,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *avlösning av arrendet å kronoegendomen Hässlö* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av 26,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

C.-A. Block.